

Marten Toonder

Tom Poes blijft bezig

Alle verhalen van
Olivier B. Bommel
en Tom Poes

2016

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM | ANTWERPEN

Tom Poes en het geheim van het noorderlicht

Het is 1943, hartje oorlog, als dit stripverhaal wordt gemaakt en gepubliceerd. Toonder heeft bijna al zijn tijd nodig om zijn studiomedewerkers te beschermen tegen een verplichte arbeidsdienst in Duitsland. Ze zijn met hem begonnen aan de productie van een tekenfilm gebaseerd op het eerste Tom Poesverhaal.

En tekenfilms maken, net als Walt Disney, is de grote droom van Toonder.

Gebrek aan tijd voor het stripverhaal is de verklaring waarom Toonder in dit verhaal zichzelf plagieert door gebruik te maken van een idee over hebzucht dat hij eerder gebruikte in zijn beeldverhaalserie

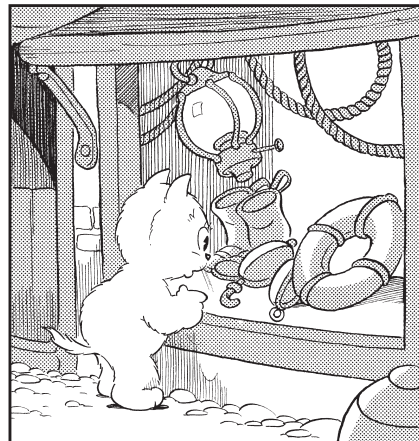
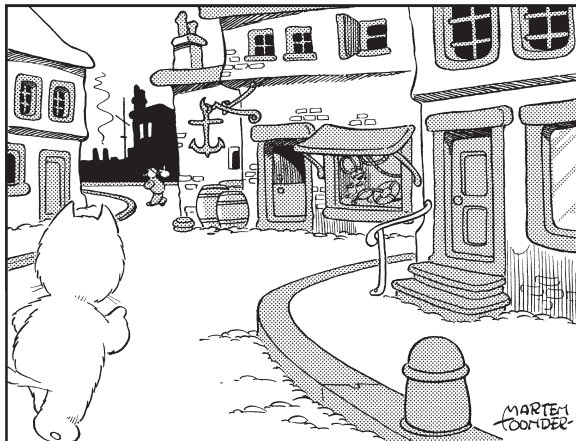
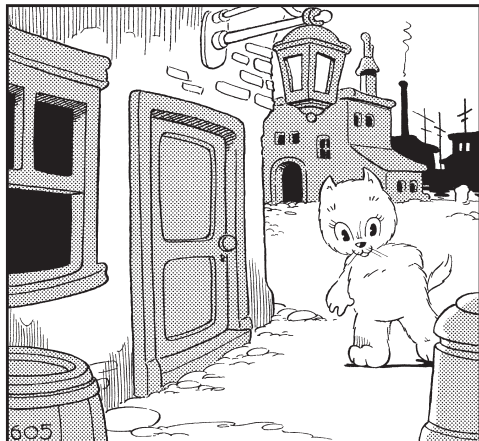
Thijs Ijs. Dit is overigens het laatste avontuur waar heer Bommel niet in optreedt.

Het verhaal speelt zich af in het noordpoolgebied. Een vijandige stam wil de bron van het noorderlicht roven, een enorme diamant. Het listige dreigement van Tom Poes om de diamant te vernietigen, zodat de Eskimo's in het donker zullen zitten, zal anno 1943 indruk op de krantenlezer hebben gemaakt.

De Duitse bezetter had de 'verduistering' van alle woonhuizen bevolen, ten einde de navigatie van overvliegende geallieerde bommenwerpers te bemoeilijken.

Wim Hazeu, schrijver van de biografie van Marten Toonder

Dit is het 17de avontuur van heer Bommel en Tom Poes. De stroken hebben de nummers 605-672. Het verscheen voor het eerst in *De Telegraaf* van 7 mei tot en met 27 juli 1943. In 1948 verscheen het bij Uitgeverij D.A.V.I.D. Bij De Bezige Bij werd dit verhaal gepubliceerd als *Het geheim van het Noorderlicht; Avonturen van Tom Poes* (1975) en in de bundel *Avonturen van Tom Poes 2* (2006). Bij Uitgeverij Panda verscheen het in deel 1 van de reeks *Heer Bommel: volledige werken: de weekbladpublicaties: Revue* (1995), in deel 3 van de reeks *Heer Bommel: volledige werken: de dagbladpublicaties* (1999) en in 2011 als deel 22 in de reeks *Marten Toonder's Avonturen van Tom Poes*.

Het liep tegen de zomer en het begon aardig warm te worden.

‘Kom,’ had Tom Poes zo tegen zichzelf gezegd, ‘ik ga naar Rommeldam om een hengel en een snoer en een dobber te kopen, en dan ga ik een beetje vissen in de rivier. Dat lijkt me prettig. Daar is het koel, ik zie er schepen varen en bovendien zit ik er bij het water. Dat zijn drie dingen waar ik van houd.’

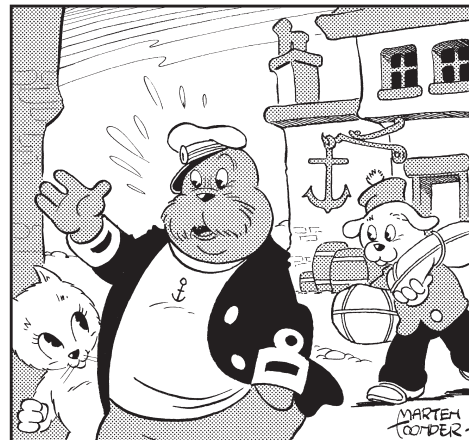
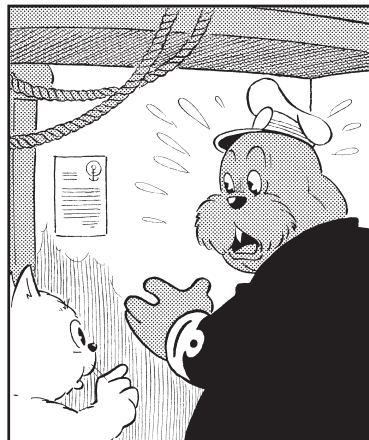
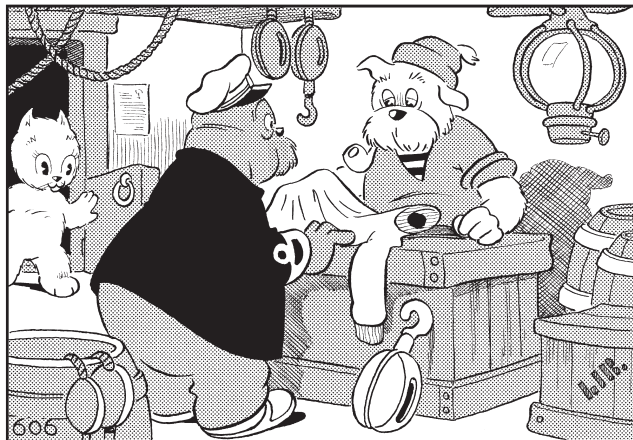
Zo gezegd, zo gedaan. Tom Poes ging naar Rommeldam en zocht in de havenbuurt een winkel in scheepsuitrustingen op.

Ik weet niet of ze hier hengels zullen verkopen, dacht hij. Ik geloof

niet dat je op schepen hengels kunt gebruiken, maar dit winkeltje ziet er gezellig uit, en het ruikt er lekker naar teer en touw. Ik zal in ieder geval maar eens naar binnen gaan en een praatje gaan maken.

Op dat moment klonk er een luide stem uit de winkel, die Tom Poes erg bekend voorkwam.

‘Iets warmes, meneer!’ brulde de stem. ‘Ik moet iets hebben dat warm is! Bah! Dit is een kinderhansop! Ik ben een eerlijk zeeman, die het koud gaat krijgen, meneer, en geen zuigeling!’

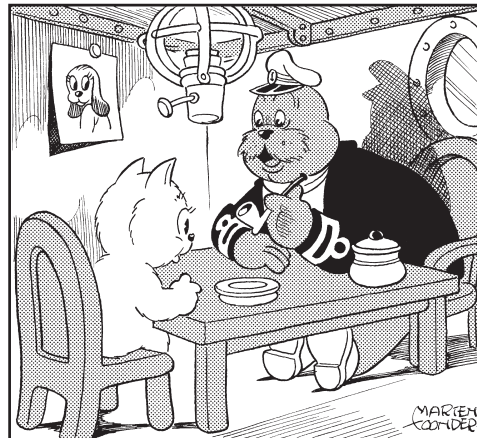
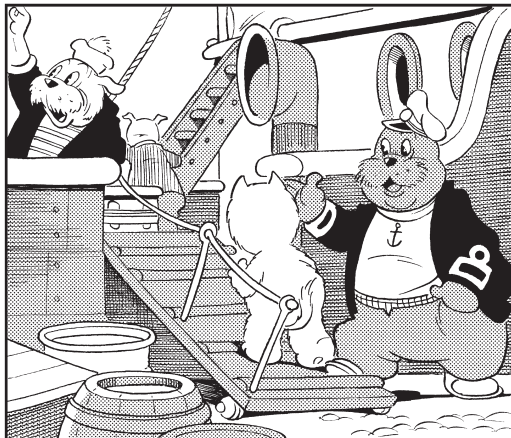
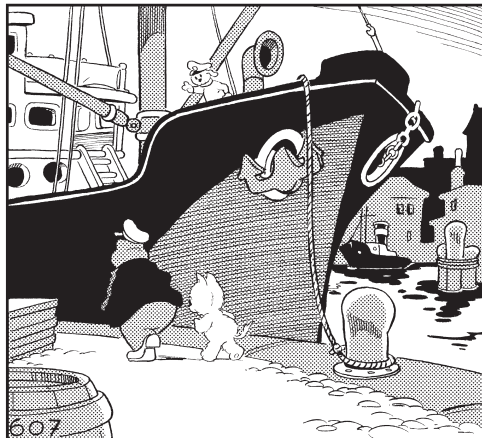
10 Tom Poes stapte het winkeltje binnen en zag dat de luide stem die hij gehoord had, toebehoorde aan kapitein Wal Rus.

‘Kijk es hier, meneer!’ riep Wal Rus tegen de winkelier. ‘Je schijnt niet te begrijpen dat het aan de noordpool koud is! Niet zoals hier in de winter, maar koud, meneer. Overgehaald koud! Als je praat, komen je woorden bevroren uit je mond. En nu wil jij me die trui verkopen, om daar aan te trekken. Dat is misdadig, meneer!’

‘Dag, kapitein,’ zei Tom Poes. ‘Gaat u zo ver weg?’

‘Eh, umph... Wel, dat is Tom Poes!’ riep Wal Rus. ‘Hoe gaat het? Drommels, dat is een verrassing! Het is weer een maand of wat geleden dat ik je voor het laatst zag, niet? Wel, dat doet me plezier! Kom mee naar de oude Albatros, meneer. Daar kun je een schotel bruine bonen met spek krijgen. Ja, ja, ik ga een heel eind weg dit keer.’

Nu, dat liet Tom Poes zich geen twee keer zeggen. Hij wachtte tot Wal Rus zijn inkopen had gedaan en liep toen met hem mee naar de havenkant, terwijl een scheepsjongen met de bagage achteraan kwam.

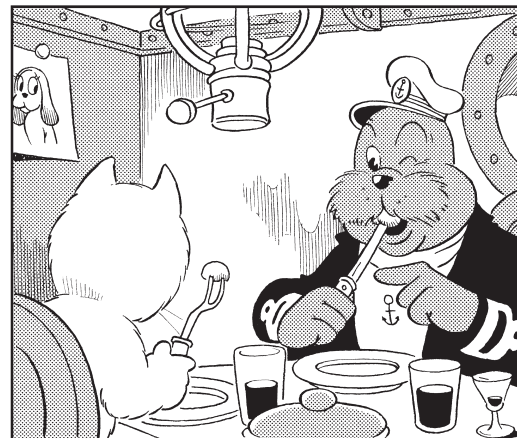
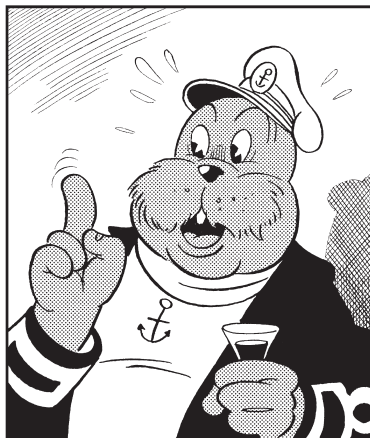
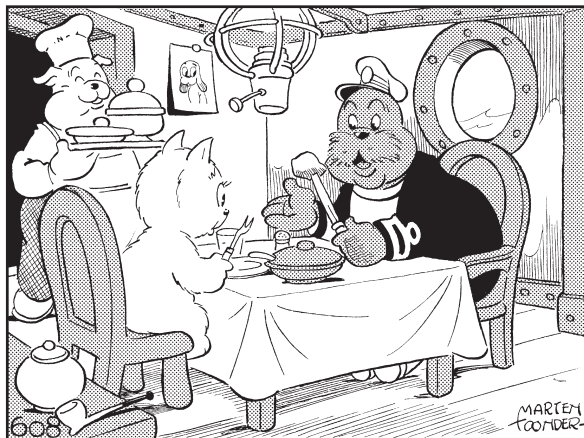
‘U vaart nog altijd op de oude Albatros, zie ik,’ zei Tom Poes, toen ze bij het schip aankwamen.

‘Ja,’ zei Wal Rus, ‘dat doe ik, maar zij heeft haar beste tijd gehad. Als er maar een beetje zee staat, kraakt en piept zij als een overgehaalde windmolen. Na deze reis ga ik haar verkopen. En toch spijt het me, meneer. Je went aan zo’n schuif, ja, ja. Maar hier zijn we er. Kom aan boord, en let niet op de rommel. We zijn net aan het laden en we moeten morgen varen, dus je voelt wel dat er haast bij is.’

Al pratend had Wal Rus Tom Poes naar zijn hut gebracht, en daar zonk hij in een armstoel neer.

‘Dit keer gaan we verder van huis,’ zei hij, terwijl hij een pijp begon te stoppen. ‘Naar het noorden, meneer! Naar de Pegeleilanden met een lading bananen voor de Eskimo’s. Dat is een paar graden zuidelijker dan de noordpool, meneer. Dat is geen kleinigheid! Een moeilijke reis voor een eenvoudig zeeman. Vol mist en ijsbergen!’

‘Dat lijkt me interessant,’ zei Tom Poes. ‘In die buurt ben ik nog nooit geweest.’

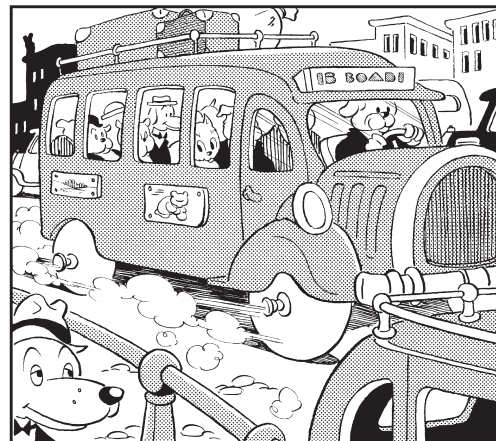
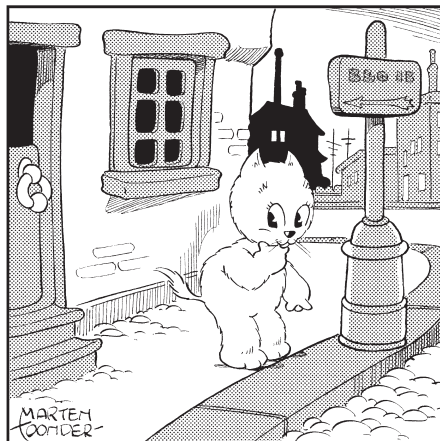
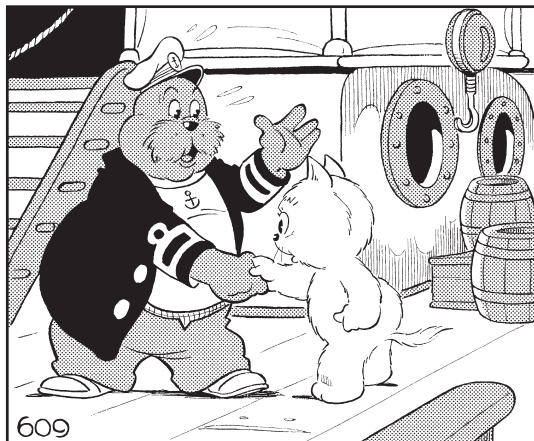
12 Intussen bracht de kok de bruine bonen met spek binnen, en omdat Tom Poes honger had, liet hij zich de maaltijd goed smaken.

‘Waarom hebt u eigenlijk zo’n haast om uit te varen, kapitein?’ vroeg hij.

‘Omdat het aan de noordpool kort zomer is, meneer,’ legde Wal Rus uit. ‘Nu schijnt de zon er nog en zijn er niet zoveel ijsbergen, maar over een poosje begint het er alweer donker te worden. Ja, meneer, zo donker als in mijn broekzak, en de zon is er de hele winter niet meer te zien. Als het noorderlicht er niet was, was het er niet te harden.’

‘Noorderlicht,’ zei Tom Poes. ‘Dat klinkt goed! Dat zou ik weleens willen zien. Ik heb best zin, om dit reisje met u mee te gaan. Zou dat mogen, kapitein?’

‘Hm,’ zei Wal Rus, terwijl hij een oog dichtkneep. ‘Meegaan? Jij kleine overgehaalde landhaai? Maar je bent een goed ventje, meneer, daar gaat niets van af. Ik mag jou wel, omdat je zo’n drommelse eigenwijze kwaje aap bent! Ik vind het goed; ga jij maar mee. Maar geen kinderachtigheid als het koud wordt, denk eraan.’

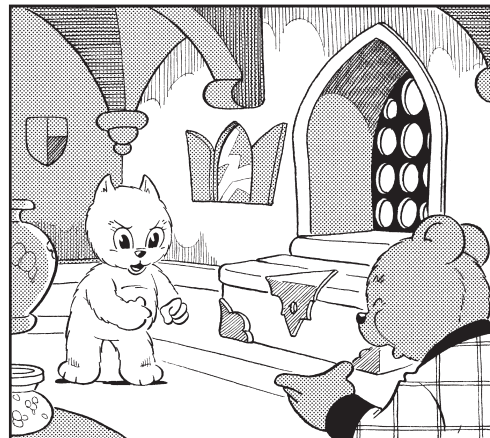
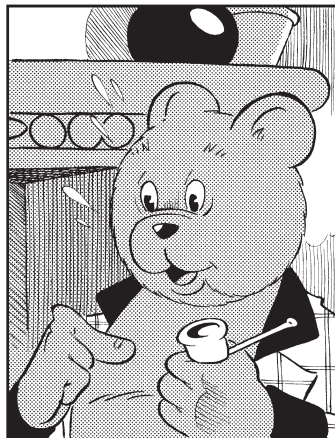
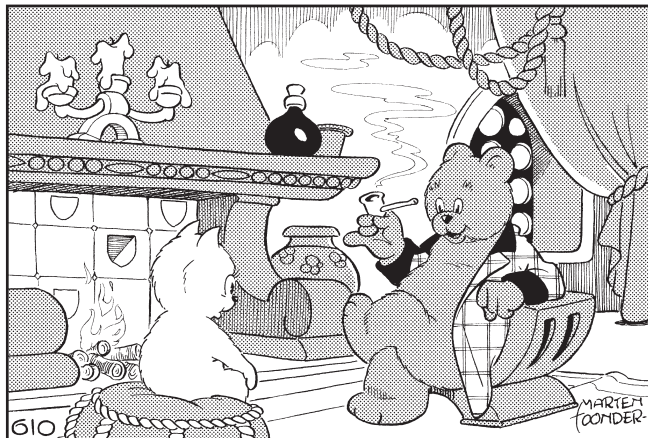

'Dat is dus afgesproken,' zei Wal Rus, toen Tom Poes zijn bruine bonen op had en ze afscheid namen. 'Jij gaat met me mee naar de Pegelilanden. Maar ik zou je aanraden iets warm mee te nemen; het kan daar overgehaald koud zijn. En denk erom: vanavond om zes uur varen we! Zorg aan boord te zijn tegen die tijd, want we wachten niet. Tot ziens, meneer!'

Tjonge, dacht Tom Poes, toen hij later weer op straat liep, dat kan een interessant reisje worden. Ik heb zo'n voorgevoel dat er daar bij

de noordpool iets te beleven zal zijn. Weet je wat, ik zal heer Ollie vragen of hij meegaat, dat is gezellig. Hij is zo nu en dan erg dom, en opscheppen doet hij ook een beetje, maar ik mag hem toch wel. Ik zal de bus naar Bommelstein nemen en het hem voorstellen.

Zo gezegd, zo gedaan. Tom Poes nam de autobus en reed even later door de straten van Rommeldam in de richting van slot Bommelstein. Ik ben het meest benieuwd, wat nu eigenlijk dat noorderlicht is, dacht hij intussen.

14 Tom Poes trof heer Bommel gelukkig thuis en vertelde hem over de reis van kapitein Wal Rus naar de Pegeleilanden.

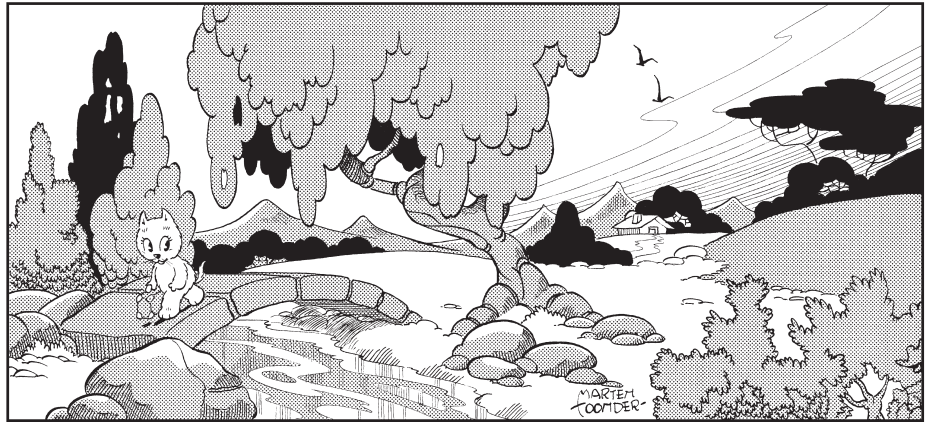
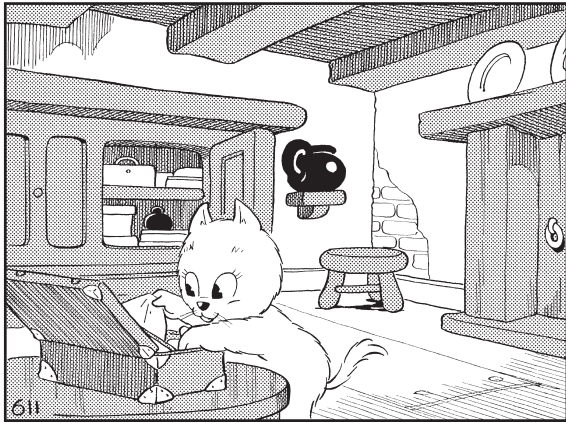
‘Dat lijkt me pas een avontuur, heer Ollie,’ zei hij. ‘Daar in het noorden zijn we nog nooit geweest, en het moet er een erg raar land zijn, met noorderlicht en zo. Vanavond vertrekt de Albatros. Hebt u zin om met me mee te gaan?’

‘Hm, hm,’ sprak heer Bommel. ‘Pegeleilanden, zei je? Noordpool? Is het daar niet vreselijk koud? Ik ben blij dat het eindelijk zomer wordt, zie je. Een heer van mijn leeftijd houdt van de warmte, en boven-

dien zou ik graag een poosje uitrusten. Niet dat ik niet van avonturen houd, Tom Poes, dat weet je wel. Ik heb je al heel vaak uit de narigheid geholpen en we hebben samen al heel wat beleefd, maar in de noordpool heb ik geen zin.’

‘U moet het zelf weten,’ zei Tom Poes een beetje boos. ‘U valt me tegen, heer Ollie. Maar graag of niet, dan ga ik alleen. De kou kan me niet schelen. En een avontuur is een avontuur, vooral als er noorderlicht bij komt.’

‘Gelijk heb je,’ zei heer Bommel vriendelijk. ‘Veel plezier, Tom Poes!’

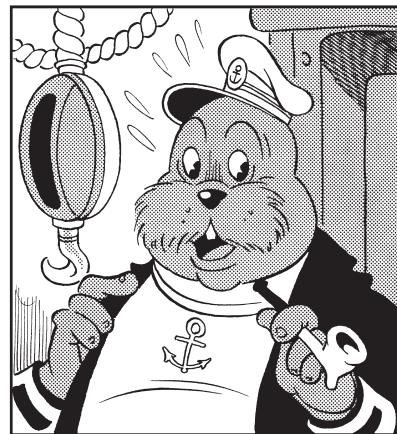
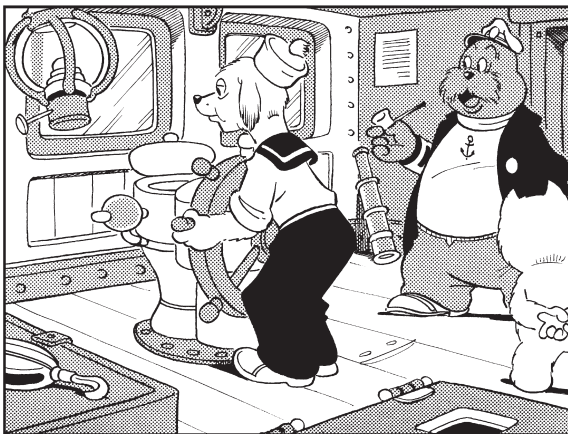
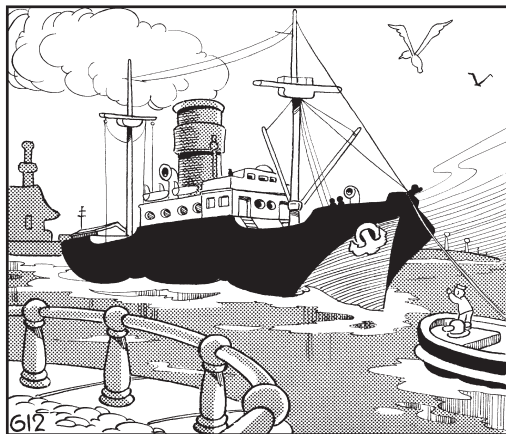

Zo kwam het dus dat Tom Poes zich alleen gereedmaakte voor de reis naar de Pegeleilanden. Bij heer Bommel had hij niet verder aangedrongen, en hij was, een beetje uit zijn humeur, naar huis gelopen om zijn koffer te pakken.

‘Graag of niet,’ mompelde Tom Poes tegen zichzelf, terwijl hij bezig was. ‘Ten slotte kan ik het net zo goed zonder hem doen. Ik heb meer last dan plezier van hem, want hij doet nogal vaak iets verkeerd. Zou hij soms oud worden? Als je oud wordt, heb je niet meer zo’n zin in

avonturen, heb ik altijd gehoord. Het is jammer, want het was toch wel gezellig, zo samen, en aan kapitein Wal Rus heb ik niet zoveel, die is altijd op de brug. Maar dit zal toch wel een goed avontuur worden, daar ben ik niet bang voor. Een beetje koud misschien, maar dat is niet erg, daar heb ik wel een warme das voor en een paar handschoenen. Ziezo, mijn koffer is gepakt, ik ga naar de stad.’

Zo ging Tom Poes op stap en tegen de avond kwam hij aan bij de Albatros, die al onder stoom lag.

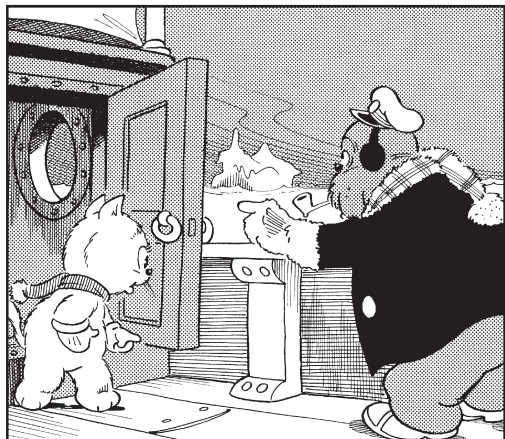
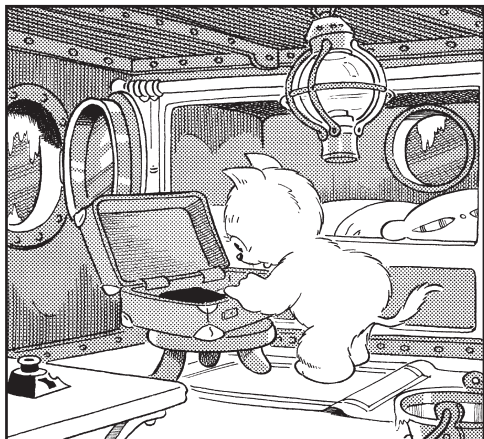
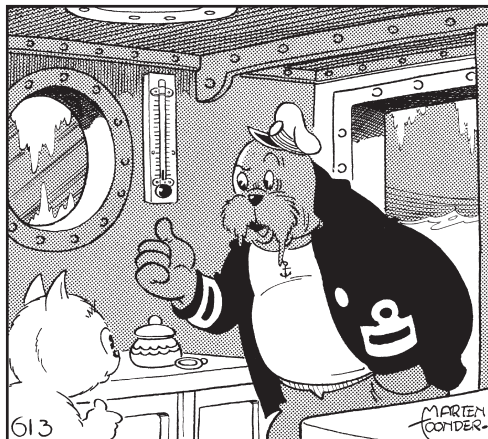

16 Op de vastgestelde tijd werd de Albatros door een sleepboot van de kant getrokken en naar het midden van de rivier gebracht. En toen begon de reis naar de Pegeleilanden, met de lading bananen voor de Eskimo's aan boord.

'Nu kun je niet meer terug, meneer,' zei Wal Rus, terwijl hij de telegraaf op volle kracht zette. 'Ons tochtje is begonnen. Over een dag of wat kun je de eerste ijsbergen tegemoet zien. Ik hoop dat je een warm vestje hebt meegenomen, want het gaat koud worden.'

'Voor kou ben ik niet bang,' zei Tom Poes. 'Ik ben tenslotte jong en sterk en flink en ik...'

'Een beetje bakboord je roer!' riep Wal Rus tegen de roerganger. 'Kijk een beetje uit, kerel! De rivier is geen overgehaalde wastobbe! Ik ga nu meteen naar beneden, Tom Poes. Ik moet mijn hoofd bij mijn werk houden. Ik heb geen tijd voor leuterpraatjes, meneer. Anders zitten we op een zandbank voordat de reis begonnen is.'

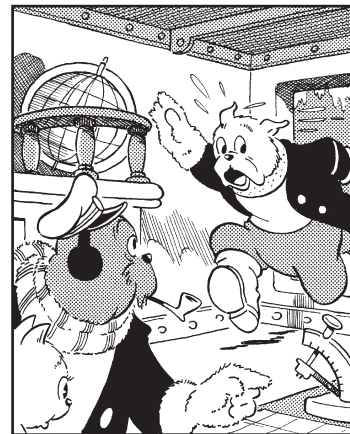
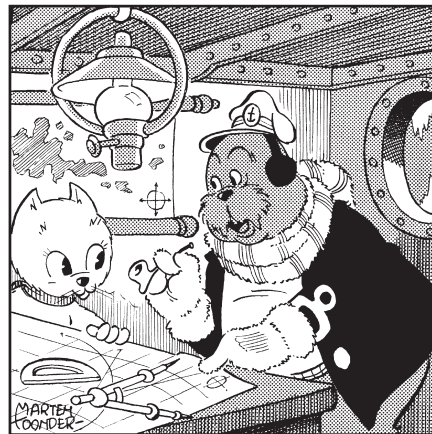
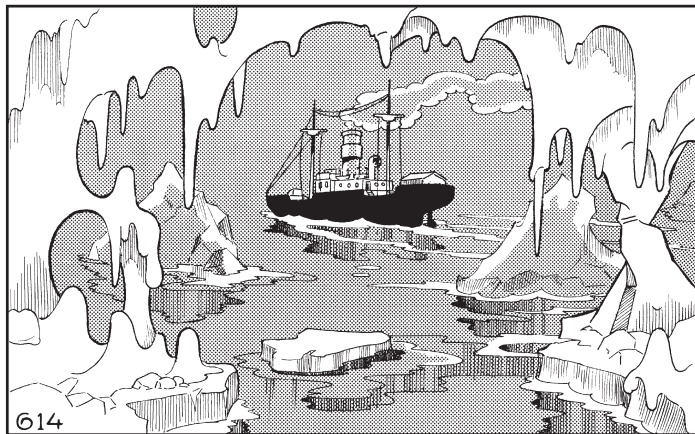
Nu, over het eerste gedeelte van de reis is niet veel te vertellen; alles ging erg voorspoedig en behalve dat de kok kiespijn kreeg, gebeurde er niets. Maar kouder werd het wel; elke dag daalde de thermometer een stukje, totdat hij ten slotte onder nul zakte.

‘We zijn vandaag over de poolcirkel gevaren, meneer,’ zei Wal Rus, ‘en ik zou je aanraden iets warmes aan te trekken. Niet iedereen kan de kou verdragen, en de meeste landhaaien worden er ziek van. Ik voor mij voel me het prettigst als de ijspegels aan mijn snor hangen, maar dat mag ik van jou niet verwachten. Ik ben ten slotte in deze buurt geboren en jij niet.’

Tom Poes ging naar zijn hut en zocht een warme das en een paar handschoenen uit zijn koffer.

De kapitein heeft gelijk, dacht hij. Ik ben wel flink en sterk, maar het vriest dat het kraakt en ik heb geen zin...

Op dat moment bonkte er iemand op zijn deur en de stem van Wal Rus riep: ‘Kom eruit, meneer! De eerste ijsbergen zijn in zicht, dat moet je eens bekijken!’

18 Ja, de Albatros voer nu tussen de ijsbergen door en in het begin was dat een prachtig gezicht. Tom Poes keek zijn ogen uit en kon er niet genoeg van krijgen.

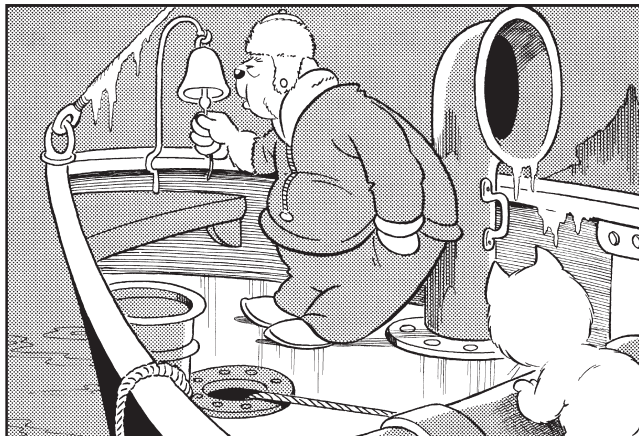
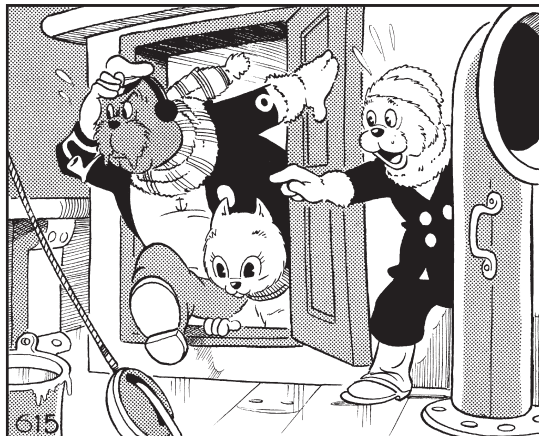
‘Ik wist niet dat het hier zo mooi was,’ zei hij tegen Wal Rus, die in de kaartenkamer bezig was uit te rekenen waar ze waren. ‘Dit is het mooiste wat ik ooit heb gezien, allemaal grotten, zuilen en...’

‘Allemaal narigheid, meneer!’ zei Wal Rus. ‘Dat lijkt nu wel aardig, maar mij verveelt het allang. Ik vind er niets aan. Gevaarlijk spul, dat

ijs. Je weet nooit hoever het onder water naar voren steekt en je vaart ertegenop, voor je het weet. En dan mogen we nog van geluk spreken dat het zicht goed is. Want als er mist komt...’

Op hetzelfde ogenblik holde de stuurman naar binnen.

‘Het gaat misten, kapitein!’ hijgde hij. ‘Uit het noorden komt een geweldige wolkenbank aan en over een kwartiertje zitten we er middenin!’

‘Wel alle hagelstenen!’ riep Wal Rus. ‘Mist, zeg je? Mist?’ En hij sprong de deur uit en het dek op.

Nu, de stuurman had gelijk. Vanuit de zee drongen dikke wolken over het schip heen en voordat je tot tien had kunnen tellen, was de hele Albatros bedekt door een dikke wolkenbank. Ja, het was zo erg dat je vanaf de brug van het schip de bak niet meer kon zien.

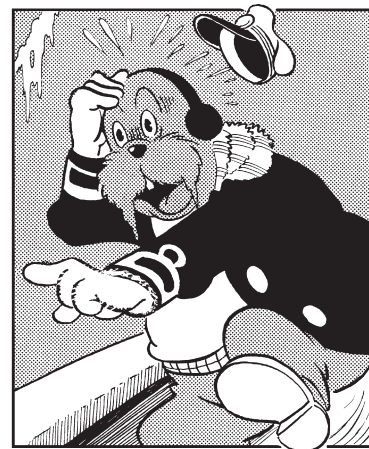
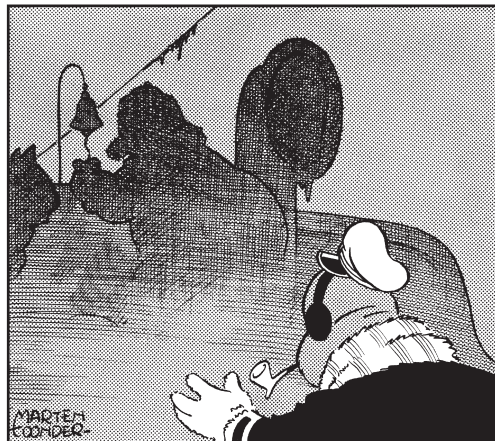
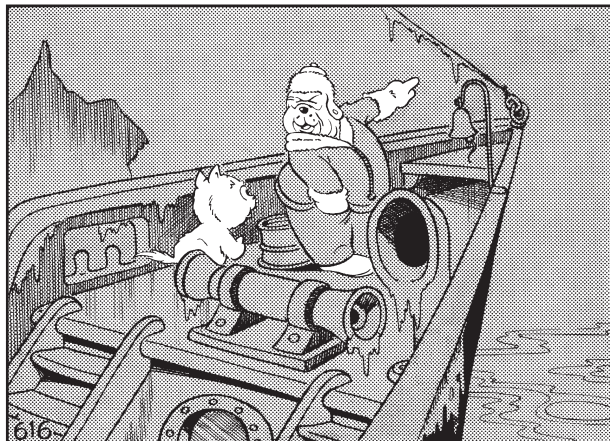
‘Mist!’ loeide kapitein Wal Rus. ‘Stop de machines, stuurman! Verdubbel de uitkijk! Steek de zoeklichten aan!’

Het werd een herrie van belang aan boord, dat begrijp je wel, en

Tom Poes, die niet in de weg wilde lopen, ging naar voren. Voorop, op de bak, stond een dikke matroos met een pelsmuts op de uitkijk, die zo nu en dan begon te bellen.

‘Waarom doe je dat?’ vroeg Tom Poes.

‘Ijsbergen, hm,’ legde de matroos uit. ‘Moet opletten dat we niet tegen de schotsen varen, hm! Is geen spat te zien met die mist. Zitten erbovenop voor we het weten, hm! Kunnen niet varen, maar Wal Rus schijnt het erop te wagen; de machine draait weer halve kracht. Gevaarlijk werk, heerschap!’

20 'Gevaarlijk lijkt het me hier zeker,' zei Tom Poes. 'De hele zee drijft vol ijs, en er is niets meer te zien. Als we geen geluk hebben...'

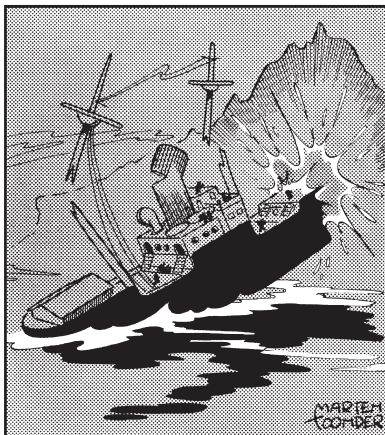
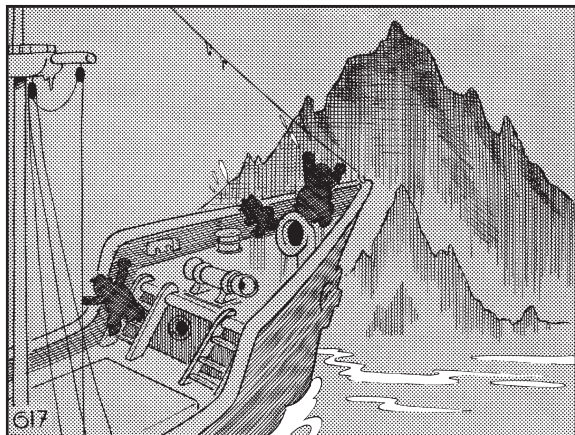
'Zo is het, hm!' zei de matroos. 'Als we geen geluk hebben, lopen we op een ijsberg, en dan kan je wel gedag zeggen, hm! Ijs is hard, heerschap. Harder dan het schip!'

Wal Rus, die nergens rust had en overal tegelijk was, kwam het trapje opgeklauterd en zag daar de uitkijk met Tom Poes praten.

'Wat is dat?!' brulde hij. 'Kijk uit, kerel! Dit is geen naaikransje! Je staat hier om naar ijsbergen te kijken! En jij moet die kerel niet van zijn werk houden, Tom Poes! Ga naar je hut, meneer, dat overgehaalde geklets bevalt me niet.'

'Ik houd hem niet van zijn werk,' zei Tom Poes. 'Twee zien meer den één, en...'

'Howw!' loeide de kapitein. 'Kijk uit! Een ijsberg, recht vooruit!'

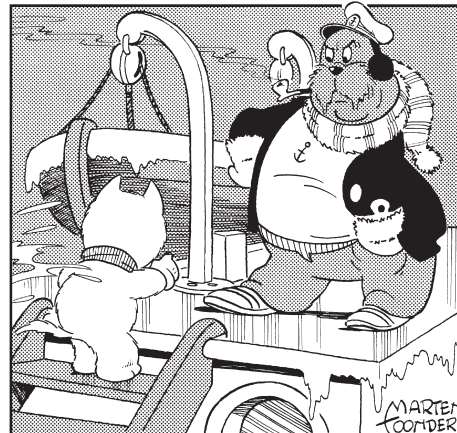
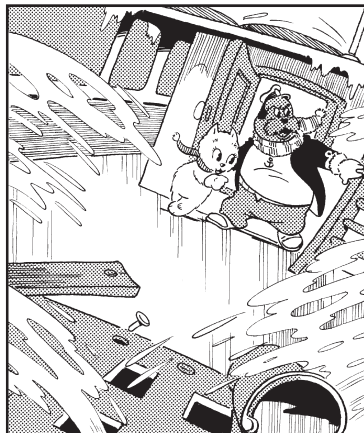
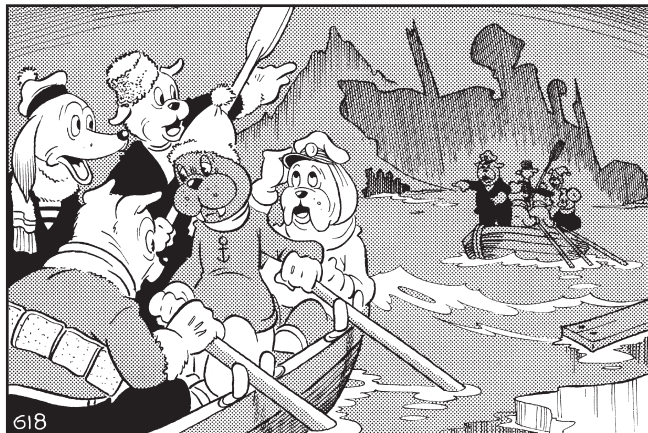

Wal Rus had gelijk. Toen Tom Poes zich met een ruk omdraaide en naar voren keek, zag hij daar in de mist de geweldige vorm van een ijsberg opdoemen. De Albatros voer op halve kracht recht op het gevaarte af, en al was dat dan ook niet zo erg vlug, je moet bedenken dat zo'n schip groot en zwaar is en een ijsberg erg hard.

Wal Rus was met één sprong op het dek en brulde: 'Alle hens aan dek! In de boten!'

Nu, op hetzelfde ogenblik liep de Albatros op de ijsmassa met zo'n daverende schok dat de masten braken en overboord vielen en dat de schoorsteen in tweeën knikte. Dat gaf een ontzettende verwarring. De bemanning stormde overal vandaan, de stokers uit de machinekamer, de kok uit de kombuis, de stuurman en de roerganger van de brug en iedereen holde naar het sloependek.

'In de sloepen!' riep de tweede stuurman. 'We zinken!'

22 Het was mis met de Albatros. Zoals je weet, was ze niet zo erg jong meer en ze had haar beste tijd gehad, zodat de botsing met de ijsberg te veel voor haar was. Vijf minuten na de aanvaring zakte ze al opzij en begon vlug te zinken. Gelukkig was de bemanning erin geslaagd om alle sloepen buiten boord te brengen en de een na de ander zakte ratelend omlaag en voer zo gauw mogelijk weg. Maar niemand dacht aan Wal Rus en Tom Poes, die op het moment van de botsing op het voordek waren geweest.

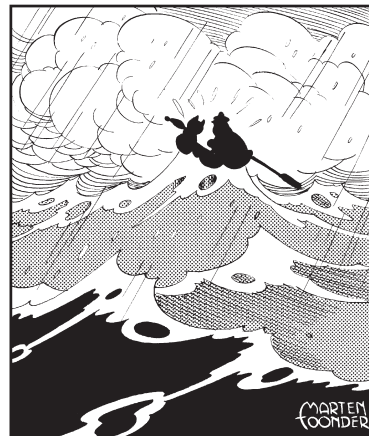
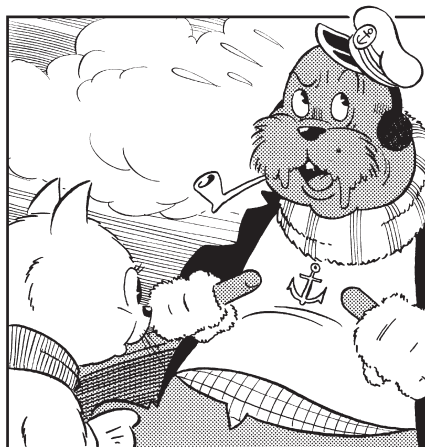
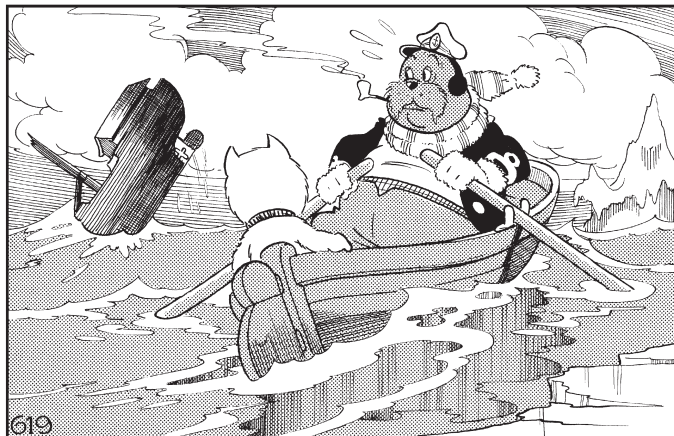
‘Ze hebben ons in de steek gelaten, kapitein,’ zei Tom Poes. ‘Daar

varen de sloepen en wij zijn de enigen die nog aan boord zijn. Wat moeten we doen? Zullen we met die ladder overboord springen?’

‘Hoeft niet,’ zei Wal Rus. ‘Niet nodig, meneer. Daar op het achterdek hangt nog een kleine sloep. Ga daar maar in zitten, dan laat ik je wel zakken.’

‘En u dan?’ vroeg Tom Poes. ‘Gaat u dan niet...’

‘Een eerlijk schipper gaat het laatst van boord,’ zei Wal Rus. ‘Schiet op, meneer, en klets niet!’

Nu, Tom Poes kwam heelhuids in de sloep beneden en toen die in het water lag, sprong Wal Rus naast hem en greep de riemen.

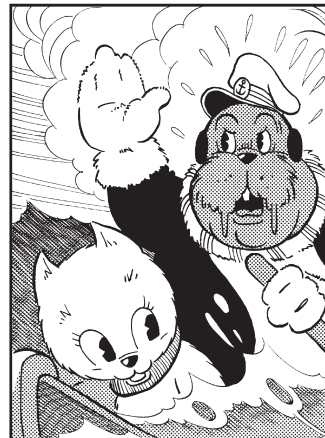
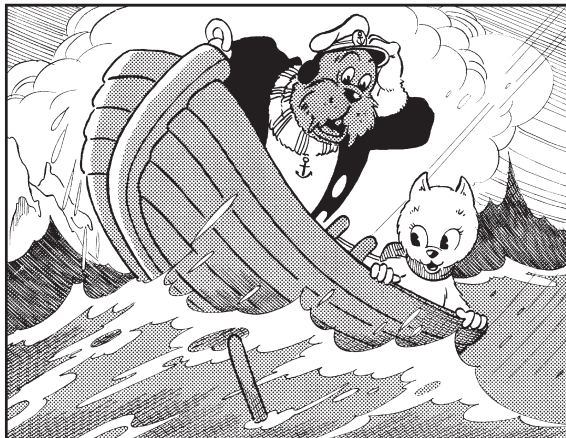
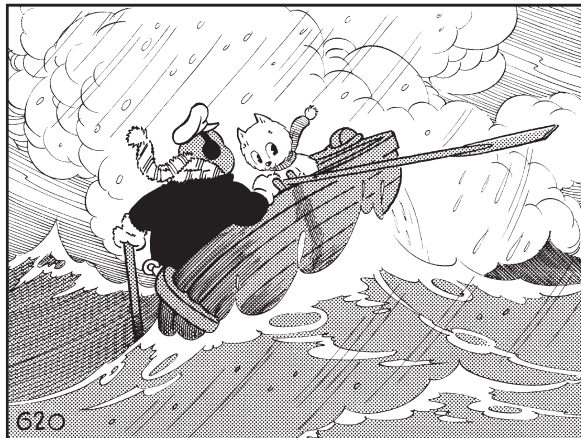
‘We moeten maken dat we weggomen,’ zei hij. ‘Anders worden we meegesleept als het schip zinkt.’

En hij begon te roeien zo hard hij kon. Op hetzelfde ogenblik stak de wind op en blies de mist even vlug weer weg als hij gekomen was.

‘Het is toch jammer van de Albatros,’ zei Wal Rus. ‘Ze was wel oud,

maar toch was ik aan haar gehecht, meneer. Het spijt me dat ik haar hier in de Poolzee achter moet laten. Bah! Foei! Die overgehaalde ijsbergen bederven mijn humeur. Heb je trouwens in de gaten dat er storm op til is? We kunnen het nog koud krijgen in dit bootje.’

Wal Rus had gelijk. De wind begon op te steken, de zee werd met de minuut onrustiger en er begon een ijskoude regen, vermengd met sneeuw, te vallen.

24 Het was een behoorlijke storm, dat verzeker ik je. Het ergste was trouwens dat de wind pal uit het oosten kwam en ontzettend koud was. De kleine sloep, waarin Wal Rus en Tom Poes zaten, dobberde op de golven als een kurk en omdat hij zo klein was, schepte hij telkens water, ijskoud water.

‘We mogen van geluk spreken, als we niet op het ijs te pletter worden geslagen,’ zei Wal Rus, terwijl hij alle moeite deed om het scheepje met de riemen recht op de golven te houden. ‘Een vervelend baantje heb ik hier, meneer. Ik hengel nog liever in de kroosslootjes van Rom-

meldam. Is me dat een zee! De stroom loopt hier door elkaar als een draaimolen en dat water is zo koud dat ik er morgen de vliegende scheuten van in m’n knie zal krijgen. Niks an, meneer, ik vind d’r...’

Op dat moment werd de sloep onverwacht door een geweldige golf opgetild en neergesmaakt. Wal Rus viel opzij en door de schok verloor hij een roeispaan.

‘Alle zeesprinkhanen!’ brulde Wal Rus. ‘Nu zijn we erbij, meneer! Met één riem is deze sloep niet bestuurbaar meer; je kunt je laatste kadetje wel gaan eten!’